Gazeta Krakowska.

Wychodzi codziennie oprócz niedziel i świąt uroczystych w Drukarni Stanisława Gieszkowskiego.

№ 100.

Kwartalnie kosztuje złr. 4 Konw. Mon. miesięcznie złotych sześć.

SRODA 3 Maja 1848 roku.

OBSERWACYE METEOROLOGICZNE.

Dzień	godzina	Bar. do 0° R. w miar. paryz.	Stop. ciepła pod. Reau.	Psychometr	Wiatr		Stan Atmosfery	Zjawiska napowietrzne i rozne uwagi.
	6	27 5. 90	+ 6. 2	3. 24	ZPł.Zachodni	słaby	Pogoda z Chmurami	
1	2	5, 25	+17. 6	6 38	Pł. Zachodni	,,	,, ,,	
	10	5 10	+11. 3	4 54	Wschodni	,,	Pochmurno	

MY FERDYNAND PIERWSZY

z Bożéj łaski Cesarz Austryi, Król Węgierski i Czeski, tego imienia piąty; Król Lombardyi i Wenecyi, Dalmacyi, Kroacyi, Sławonii, Galicyi, Lodomeryi i Illiryi, Arcyksiążę Austryi, Książę Lotaryngii, Salcburga, Styryi, Karyntyi, i Karnioli, wyższego i niższego Szląska, Wielki Książę Siedmiogrodzki, Margrabia Morawii, uksiążęcony Hrabia Habsburga i Tyrolu i t. d.

Przekonani, że instytucye Państwa, winny iść za postępem, który w kształceniu się i rozwijaniu ducha ludów zajął miejsce, i zawsze skłonni do uznania, iżby powierzone nam ludy, pod błogosławieństwy długoletniego pokoju, na drodze takowego postępu niepozostały za innemi, — zapewniliśmy Onymże przez Patent nasz z dnia 15 Marca r. b. nadanie Konstytucyi.

Z prawdziwém dla Naszego serca zadowoleniem, — spełniając Cesarskie Nasze słowo, liczne ukochanych ludów naszych wiernéj miłości i przywiązania dowody, przychodzi Nam przez to odwzajemnić: że w uroczystym sposobie, troskliwość i dążność naszą ku dobru ich objawiamy, — stan ich praw zabezpieczamy, i interessa ich zapewniającemu spółczuciu, przy uporządkowaniu spraw Ojczyzny, dajemy miejsce.

Z tych powodów, na skutek przedstawień Naszéj Rady Ministrów, i po troskliwém rozważaniu tychże, — postanowiliśmy, załączony tu akt Konstytucyi nadać krajom w tejże wyszczególnionym, którą to Konstytucyą, pod wspólną opiekę wszystkich do Monarchii należących ludów z tym większą pewnością oddajemy, że tym sposobem ogniwa zaufania pomiędzy Tronem i Narodem, i od wieków istniejące zjednoczenie Państw do Monarchii należących, dla wspólnego ich szczęścia, jeszcze silniéj skojarzone zostanie.

Rozkazujemy przeto, ażeby zawarte w niniejszym akcie Konstytucyi postanowienia, wszystkim Naszym poddanym bez wyjątku, równie jak wszystkim duchownym, tudzież wszystkim Władzom Cywilnym i Wojskowym, służyły za skazówkę niezłamnego postępowania.

Zastrzegamy sobie następnie, — nakazanie wyborów Deputowanych wszystkich prowincyi odnośnie do mającego wydać się prowizorycznego Prawa o wyborach, i zwołanie takowych na Sejm odbywać się mający.

Dan w Naszém Cesarskiém stołeczném Rezydencyonalném mieście Wiedniu, dnia dwudziestego piątego Kwietnia, Tysiącznego ośmsetnego czterdziestego ósmego Roku, naszego Panowania czternastego.

FERDYNAND (M. P.)

(L. S.)

KONSTYTUCYA
Cesarstwa Austryackiego.

I.
Ogólny przepis.

§. 1.

Wszystkie do Cesarstwa Austryackiego należące kraje, stanowią nierozdzielną Konstytucyjną Monarchią.

§. 2.

Ustawa Konstytucyjna odnosi się do następujących krajów Cesarstwa, jako to: do Królestw Czech, Galicyi, Lodomeryi, z Auszwicem, Zatorem i Bukowiną, do Illiryi, (składającéj się z księstwa Karyntyi i Karnioli i okręgu gubernialnego nadmorskiego), do Królestwa Dalmacyi, do Arcyksięztwa Austryi wyższéj i niższéj rzeki Ens, do księstw Salcburga, Styryi, Wyższego i Niższego Szląska, do Margrabstwa Morawii, i do uksiążeconego hrabstwa Tyrolu i Voralbergu.

§. 3.

Podział territoryalny pojedynczych prowincyj, pozostaje w swojéj obecnéj rozciągłości nietykalnym, i tylko przez prawo może być zmieniony.

§. 4.

Wszystkim plemieniom ludów, nienaruszalność ich narodowości i języka, zagwarantowaną zostaje.

§. 5.

Korona, wedle zasady sankcyi pragmatycznéj z dnia 19 Kwietnia 1713 roku, jest dziedziczną w dynastyi Habsburgsko-Lotaryńskiéj.

§. 6.

Następca tronu, po skończonym ośmnastym roku wieku swego, jest pełnoletnim.

§. 7.

Na przypadek jego małoletności, lub nieudolności osobistego panowania, ustanowioną będzie regencya wedle oddzielnego prawa.

II.
C e s a r z.

§. 8.

Osoba Cesarza jest świętą i nietykalną. Za wykonanie Władzy Rządowéj nie jest odpowiedzialnym; postanowienia jego bowiem, do zupełnéj swojéj ważności, wymagają współ podpisu, odpowiedzialnego ministra.

§. 9.

Cesarz przy otwarciu pierwszego Sejmu, a każdy z jego następców zaraz po swém na tron wstąpieniu, wykonywa przysięgę na Konstytucyą.

§. 10.

Cesarzowi tylko samemu służy wykonawcza Władza, a Władzę prawodawczą, wykonywa wspólnie ze Sejmem.

§. 11.

Cesarz obsadza wszystkie urzędy państwa, udziela wszystkie godności, ordery i stopnie szlachectwa, ma na czele dowództwo armii, i rozrządza siłą lądową i morską.

§. 12.

Wydaje wojnę i zawiera pokój i traktaty z obcemi Rządami. Wszelkie traktaty z obcemi Państwami wymagają następnego zatwierdzenia Sejmu.

§. 13.

Cesarzowi służy prawo wynagradzania odznaczających się zasług, przy nim jest prawo ułaskawienia i złagodzenia kary, które jednak co do osądzonych ministrów, zależy od interwencyi jednéj, z dwojga izb sejmowych.

§. 14.

Wszelkie rozporządzenie pochodzi od Cesarza, i w imieniu Jego wykonywaném zostaje.

§. 15.

Cesarz ma prawo na Sejmie inicyowania ustaw, sankcya wszelkich ustaw służy tylko Jemu wyłącznie.

§. 16.

On zwołuje corocznie Sejm, i może go odroczyć lub rozwiązać; na który to wypadek, w przeciągu dni dziewięćdziesięciu, nowy Sejm zwołanym będzie.

Na przypadek śmierci Cesarza, Sejm w przeciągu czterech tygodni zebrać się winien.

III.
Prawa Obywatelskie i Polityczne mieszkańców Cesarstwa.

§. 17.

Wszystkim obywatelom kraju, zupełna wolność wyznania i sumienia, równie jak wolność osobista, są zaręczone.

§. 18.

Nikt niemoże inaczéj być aresztowanym, jak tylko wedle formy prawa, wyjąwszy pochwycenie na gorącym uczynku.

W przeciągu 24 godzin po przyaresztowaniu, powinien być każdy aresztowany, względem powodu swojego uwięzienia przesłuchanym i właściwemu Sędziemu przekazanym. Rewizye w domach, tylko w przypadkach i wedle form prawem przepisanych, przedsięwzięte być mogą.

§. 19.

Wolność mowy i druku, przy zupełnem zniesieniu Cenzury, zapewnioną jest ustawą Konstytucyjną.

Kara za nadużycia, prawem przez piérwszy Sejm wydać się mającem, oznaczoną zostanie.

§. 20.

Tajemnica listów jest nietykalną.

§. 21.

Wolności w §. 17 aż do 20go oznaczonych, używają także i cudzoziomcy, którzy jeszcze żadnych praw obywatelskich nienabyli.

§. 22.

Prawo petycyi i prawo tworzenia Towarzystw, służy wszystkim obywatelom kraju. — Szczególne ustawy, używanie takowych Praw uporządkują.

§. 23.

Wolności emigrowania z kraju, żadna ze strony Władz przeszkoda, niemoże być na drodze stawianą.

§. 24.

Każdy obywatel kraju, może być posiadaczem gruntowym, każdéj prawem dozwolonéj gałęzi przemysłu chwycić się, do wszystkich urzędów i dostojeństw byó przypuszczonym.

§. 25.

Wszyscy obywatele kraju, równi są w obliczu Prawa, używają równych Instancyj Sądowych, ulegają równemu zobowiązaniu wojskowemu i podatkowaniu i żaden w brew swojéj woli, nie może być właściwego sędziego pozbawionym.

§. 26.

Instancye sądowe dla wojskowych, aż do ogłoszenia szczególnéj Ustawy, zostają bez odmiany.

§. 27.

Uchylenie w niektórych częściach Monarchii, prawnie jeszcze istniejących odróżnień praw obywatelskich i politycznych, szczególnych wyznań religijnych, równie jak uchylenie ograniczeń, stojących jeszcze, nabywaniu wszelkiego rodzaju własności gruntowéj na przeszkodzie, stanowić będą przedmiot projektów do praw, piérwszemu Sejmowi przełożyć się mających.

§. 28.

Sędziowie mogą tylko za wyrokiem Władz Sądowych być oddaleni, do służby przywróceni, albo przeciw swemu życzeniu na inne miejsce służby, lub na stan spoczynku przeniesieni.

§. 29.

Wymiar sprawiedliwości wykonywany będzie przez publiczne i ustne postępowanie.

Co do Spraw Kryminalnych, zaprowadzone będą Sądy Przysięgłych, których ustanowienie, szczególne prawo orzeknie.

§. 30.

Zmiany w urządzeniu Sądownictwa, mogą tylko mocą Prawa być zaprowadzane.

§. 31.

Wszystkim w Monarchii przez prawa uznanym Chrześcijańskim wyznaniom i obrządkowi Izraelskiemu, zapewnione jest wykonywanie służby bożéj.

IV.

Ministrowie.

§. 32.

Ministrowie, za wszystkie czynności i przedstawienia w urzędowaniu swojém, są odpowiedzialni.

§. 33.

Odpowiedzialność ta, równie jak oznaczenie oskarżających i sądzących Władz, osobném Prawem przepisane będą.

V.

Sejm.

§. 34.

Sejm który łącznie z Cesarzem, Władzę prawodawczą wykonywa, dzieli się na dwie izby, to jest na Izbę Senatorów i Izbę Deputowanych. Trwanie Sejmu stanowi się pięcio-letnie, przy corocznem onegoż zwoływaniu.

§. 35.

Senat składa się:

a) z Książąt Cesarskiego domu, mających 24 lat skończonych;

b) z członków dożywotnich, bez względu na stan i urodzenie przez Cesarza mianowanych.

c) ze stu piędziesięciu Członków, których najkomitsi posiadacze gruntowi, na czas perjodu obiorczego, z pośród siebie wybierać będą.

§. 36.

Izba Deputowanych składa się z trzechset ośmdziesięciu trzech członków.

Wybór wszystkich członków Izby Deputowanych spoczywa na liczbie ludności i na reprezentowaniu wszystkich obywatelskich krajowych interesów.

§. 37.

Wybory członków obojga Izb, do piérwszego Sejmu wedle prowizorycznego przepisu obiorczego, przedsięwzięte zostaną.

§. 38.

Ostateczne prawo wyborów przez zgromadzony Sejm postanowione będzie, i w témże postanowieniu orzeczone zostaną przepisy, względem naznaczyć się mających wynagrodzeń dla Deputowanych Izby niższéj.

§. 39.

Każda Izba wybiéra swego Prezydenta i resztę innych Urzędników; do niéj saméj należy sprawozdanie i decyzya względem ważności wyborów.

§. 40.

Członkowie obojga Izb, mogą tylko osobiście wykonywać służące sobie prawo głosowania, i nie są mocni od swoich komittentów przyjmować żadnych Instrukcyj.

§. 41.

Posiędzenia obojga Izb są publiczne. Wyjątek od tego przepisu, może tylko skutkiem postanowienia Izby mieć miejsce, która w téj mierze, na żądanie dziesięciu Członków, lub samegoż Prezydenta, na tajném posiedzeniu, stanowi.

§. 42.

Żaden Członek Izb, nie może w ciągu trwającego sejmu, bez wyraźnego zezwolenia Izby do którój należy, wyjąwszy przypadek pochwycenia na gorącym uczynku, sądownie być ściganym i więzionym.

§. 43.

Członek Izb, który przyjmuje od Rządu płatną posadę, ma się poddawać nowemu obiorowi. Żadnemu z wybranych Członków nie zabroni Rząd wstępu do Izb.

§. 44

Izby zgromadzają się tylko na zwołanie przez Cesarza i po nastąpionóm rozwiązaniu lub odroczeniu, żadnych czynności odbywać nie są mocne.

VI.

Skuteczność Sejmów.

§. 45.

Wszelkie prawa wymagają zezwolenia obojga Izb i sankcyi Cesarza.

§. 46.

Na pierwszym odbywać się mającym Sejmie, i po każdém nowém na tron wstąpieniu, lista cywilna Cesarza, ma być na cały przeciąg panowania Jego ustanowioną.

Apanaże i wyposażenia dla członków Cesarskiego Domu, mają być za każdym razem, Sejmowi do ostatecznego postanowienia przedłożone.

§. 47.

Roczne przyzwolenia ku dopełnieniu stojącego wojska, zezwolenie na podwyższenie poborów i opłat, kontraktowanie długów Państwa, sprzedaży dóbr Rządowych, sprawdzanie i ustanawianie projektu do budżetu przychodów i wydatków krajowych, i rocznego *abszlussu kassowości*, może tylko nastąpić mocą uchwalonego prawa.

Takowe projekta do praw, winny być najprzód do Izby deputowanych wnoszone.

§. 48.

Obiedwie Izby mogą czynić projekta do ustaw, lub z oznaczeniem powodów, wnieść do Rządu, o zainicyowanie projektu do ustawy.

Mogą przyjmować petycye i na obrady wnosić; niemogą jednak petycye takowe przez prywatnych i korporacye osobiście być podawane, lecz tylko przez jednego z członków Izby przedłożone.

§. 49.

Do prawomocności postanowienia potrzebną jest obecność w każdéj Izbie, to jest najmniej trzydziestu członków w Senatorskiéj, a sześćdziesięciu w izbie niższéj.

§. 50.

Projekta do praw, mocą których przepisy Ustawy Konstytucyjnéj dopełnione objaśnione lub zmienione być mają, wymagają w każdej z obojga Izb, dwóch trzecich części obecnych członków przyzwolenia.

§. 51.

Przy wszystkich innych projektach do Praw, dostateczną jest prosta większość głosów.

§. 52.

W obojgu izbach, zastępywanym będzie Rząd przez odpowiedzialnych Ministrow, lub z ich ramienia wskazanych Izbom Rządowych Kommissarzy. Stanowczy głos atoli służy im tylko w tenczas, kiedy są członkami Izb.

§. 53.

Szczególny Regulamin, przez każdą z dwojga izb uchwalić się mający, przepisze porządek czynności tychże; aż do nastąpienia zaś takowego, wydanym będzie przez Rząd Regulamin prowizoryczny.

VII.

Stany Prowincyonalne.

§. 54.

Stany prowincyonalne krajów pojedyńczych, ku rozpoznawaniu prowincyonalnych interessów, i trudnieniu się potrzebami tychże interessów dotyczącemi, o ile takowe pod ogólne potrzeby krajowe nie są podciągnięte, istnieć mają, Stanom prowincyonalnym dotychczasowym, o ile Ustawa Konstytucyjna żadnéj zmiany nieobejmuje, zachowuje się ich urządzenie skuteczność.

§. 55.

Jednóm z piérwszych zadań Sejmu będzie, rozpoznanie i ocenienie, przez Stany prowincyonalne przedstawić się mających, czasowi odpowiednich zmian, w ich dotychczasowych urządzeniach, i wzięcie pod rozwagę, projektów tyczących się sposobu wynagrodzenia, za zniesienie uznanych ciężarów gruntowych.

§. 56.

Dla rozpoznania szczególnych interessów cyrkularnych i okręgowych w każdéj prowincyi, ustanowi prawodawstwo, właściwe municypalne instytucye.

§. 57.

Instytucye gmin, mają być wedle téj zasady ustanowione, że w nich wszystkie interessa gminy i członków jéj, zastąpione będą.

§. 58.

W całéj obszerności Monarchii, ustanowioną będzie Gwardya Narodowa, wedle norm szczególném prawem urządzić się mających, podlegać jednak ma Zwierzchności Cywilnéj i Sądownictwu Cywilnemu.

§. 59.

Gwardya Narodowa i wszyscy Urzędnicy składają Cesarzowi przysięgę na wierność Konstytucyi.

Przysięga dla armii na Konstytucyą wcielona będzie do przysięgi sztandarowéj.

Dan w Naszém Cesarskiem stołeczném i Rezydencyonalném mieście Wiedniu, dnia dwudziestego piątego Kwietnia, tysiącznego ośmsetnego czterdziestego ósmego, Panowania Naszego czternastego roku.

FERDYNAND (M. P.)

(L. S.)

Fiquelmont
Minister spraw zagranicznych i Prezydent tymczasowy.

Pillersdorf
Minister spraw wewnętrznych.

Sommaruga
Minister Oświecenia.

Krauss
Minister Skarbu.

Zanini
Minister Wojny.

Ta Konstytucya na mocy rozporządzenia Wysokiego Ministerium Spraw wewnętrznych do Liczby 1105 M. J. w mieście Krakowie i Okręgu niniejszym ogłasza się.

Kraków dnia 28 Kwietnia 1848.

Karol Baron Moltke
Jenerał - Major.

Wiadomości krajowe.

KRAKÓW.

Ponieważ C. K. Feldmarszałek Porucznik Hr. Castiglioni z powodu doznanego zranienia, nie jest w stanie zajmowania się kierunkiem czynności C. K. Komisoryatu Nadwornego i C. K. wyższéj Komendy wojskowéj przeto w skutek Najwyższego postanowienia do tymczasowego zastępstwa powołany zostałem.

To więc niniejszém do powszechnéj wiadomości podaję.

Kraków dnia 2 Maja 1848 r.

Franciszek Hr. Schlik.
de Bassano et Weiskirchen
C. K. Feldmarszałek Porucznik.

AUSTRYA.

Wiedeń 28 *Kwietnia.* — Podczas gdy niektóre dzienniki najprzychylniéj za ogłoszoną konstytucyą przemawiają, inne żarliwie powstają przeciw systemowi dwóch izb. Do tych ostatnich przyłączyły się polityczne kluby, z pomiędzy których odznacza się szczególniéj tak nazwany klub orła, przez swoje demokratyczne dążności. Jakkolwiek posłowie Neapolu i Toskanii wydalili się, jednak nuncyusz Papiezki Viala Prela jeszcze tu bawi. Jeszcze nie zerwano z Papiéżem: jednak zanosi się na to, że jeżeli Pius IX. co do kwestyi Lombardzkiéj, jeszcze aby krok naprzód postąpi, i niezrobi się pośrednikiem, to Austrya i duchowne stosunki zerwie z Rzymską stolicą. (?) Przykład Austryi, najsilniejszego katolickiego państwa spowoduje emancypacyą całego katolickiego chrześciaństwa z pod zwierzchnictwa biskupa Rzymu. (G. Wr.)

Korrespondencye i gazety z Włoch nadchodzą bardzo nieregularnie i rozmaitemi drogami.

Pakiety listowe i gazety z Wenecyi nie dochodzą już od d. 19, 20, 21, 22, 23 i 24 t. m., a od 18go gazety.

Ostatni pakiet listów z Medyolanu przez Tyrol tutaj przybyły jest z d. 22 t. m., a gazety które z nim nadeszły są z d. 21 t. m.

(Od C. K. rządu pocztowego).

Dzisiejsze wiadomości z Pontafel z d. 27 donoszą, że po opanowaniu Ponteba, ułani i niektóre oddziały z pułków Grabowskiego i Prohaski w góry wyruszyły, i wiele nagromadzonych zapasów żywności, jako też bydła, do Pontafel sprowadzili. Chłopów rozbrojono wszędzie i przywieziono około 50 powstańców z 15 tak nazwanemi Amazonkami, które ze swemi chorągiewkami i bębnami, właśnie z Klagenfortu spieszącym ochotnikom, jako oznaki zwycięztwa oddane zostały. W przeciągu kilku dni będzie znowu komunikacya między Udiną a Pontafel otworzoną. Dzisiaj jeszcze nadeszły listy z Udiny przez Górz.

Z Udiny wymaszerował oddział piechoty Szulzig ku Palma Nuova. Wojska są już za Codroipo.

Na kotwicach przed Tryestem stanął angielski parostatek wojenny o 24 armatach, 240 ludzi garnizonu mający, z Malty.

Z Werony od 24go żadnéj istotnéj zmiany. Piemontczykowie wyszli na rozpoznanie okolicy od strony Mantui, ale się znowu cofnęli. W głównéj kwaterze Karola Alberta, podług zeznania szpiegów, jest lord Minto ze stanowczą odpowiedzią angielskiego gabinetu oczekiwany.

Giełda. Południe 1 godzina:

Z powodu niepomyślnych wiadomości z Krakowa, giełda bardzo mdłą była. Także pokazało się, że podwyższenie kursu tylko przez spekulacyą spowodowane było, a co się znów dzisiaj wyświęcając, zniżenie kursu wywiodło.

Triest 25 *Kwietnia.* — Dzisiaj przybyła angielska parowa fregata wojenna *Terrible* pod komendą kap. Ramsay z 321 ludźmi, o 22 działach w 7 dniach z Zante, w naszéj zatoce kotwicę zarzuciła.

Dowiadujemy się jeszcze, że prócz tego jedna fregata z kilku małemi wojennemi statkami ku Adryatyckiemu morzu się zbliża.

Podług pisma z Mantuy z d. 18 t. m. dowia-

dujemy się że Piemontczykowie zaczepiwszy nasz korpus armii przy Monzambano, zostali, po gorącéj utarczce, aż po za Lonato odparci. Ich strata wynosi więcéj jak 1000 zabitych a dwa razy tyle rannych. Oprócz tego 600 prawie do niewoli wzięto, a pomiędzy tymi 2 Piemontskich oficerów sztabu znajdować się ma. Stratę Austryaków poczytują stosunkowo za małą.

KRÓL. LOMBARDZKO-WENECKIE.

Wyrokiem prowizorycznego Rządu w Medyolanie kontrolla towarów wewnątrz okręgu Lombardzkiego, z małemi tylko wyjątkami, zarzuconą została. Innym znowu dekretem są wezwani właściciele wszelkich dóbr tak ruchomych, jak i nieruchomych, które dawniéj do jakiegoś członka cesarskiego domu austr. do xięcia Modeny, albo jezuitów należały, aby takowe wykazali a to dla wykonania na nich sekwestracyi.

W skutek postanowienia z d. 30 marca, przyznano żydom zupełne wykonywanie wszelkich obywatelskich i politycznych praw, ponieważ żydzi, jak w tém postanowieniu wyraźnie stoi, z ich krwią, nauką i ich majątkiem, jako dobrzy Obywatele się pokazali.

Wiadomości zagraniczne.

ROSSYA.

Z Torunia pod d. 22 kwietnia donoszą: Rossyjsko-Polskie granice są wojskiem obsadzone. Wedle Kutna znajduję się oddział wojska z korpusu jenerała Ridigiera, liczący 300 ludzi, i mający 6 dział polowych. Oficerowie są w zupełnéj niewiadomości o wypadkach w Europie, i byli zadziwieni, widząc granicznych Pruskich urzędników, ozdobionych niemiecką kokardą. Ich naiwna niewiadomość tak jest wielką, iż są mniemania, że tutejsza okolica, i Wielkie Xięztwo znajduje się w mocy kossynierów, i ich przywodzców; przeznaczeniem zaś wojska Rossyjskiego jest, uwolnienie tych części Prus od powstańców. W Polsce panuje powszechne mniemanie (a które miejscowi agitatorowie rozszerzają) że W. X. Pozn. od Pruss zupełnie jest odłączone. W mniemaniu tém będąc przybyło do Gollubia wielu Polaków Rossyjskich w zamiarze pomocy swym braciom W. Xięztwa, zostali jednak z Pruskiéj strony zwróceni. (G. Wr.)

PRUSSY.

Wrocław 30 *Kwietnia.* Minister spraw wewn. zawiadomił urzędownie prezydenta prowincyi Szlązkiéj, iż z przyczyny nieporozumień zaszłych pomiędzy drukarzami a robotnikami, spowodowanych żądaniem przez ostatnich wyższéj płacy, nie wychodzą na teraz dzienniki w Berlinie, co prawdopodobnie, jeszcze kilka dni potrwa. Spokojność jednak stolicy nie naruszona.

— *Dnia* 29 *Kwietnia.* —

Utarczki pomiędzy wojskiem i powstańcami w W. X. Poznańskiém jeszcze nie mają końca. W Strzelnie zerwał żołnierz kokardę z kapelusza pewnego duchownego. To było hasłem zgromadzenia się do 600 kossynierów, dzwonami zaalarmowano, i na wojsko napadnięto. Gdy liczba powstańców coraz się powiększała, a zamiarem ich było urząd (za miastem) napaść, ulokowało się przeto wojsko tamże, około 100 ludzi, i zabarykadowało bramę.

O drugiéj utarczce w wsi Czarnokach pod Santomyślem donosi dowodzący jenerał Colomb. Gdy tamże przybył zamawiający kwatery oficer, dla przygotowania przyjęcia wojska do téj wsi przeznaczonego, natrafił na dziedzińcu właściciela p. Karczewskiego, któren go po grubiańsku przyjął, i psami szczwał. Nic wiedząc o powyższym zdarzeniu porucznik Beker, przybył tam póżniéj, i zarówno był psem szczwany, który uchwycił jego konia za gardło. Gdy wojsko przybyło do wsi i do dworu, znaleziono drzwi pozamykane, nie mogąc się z nikim porozumieć. Po wyważeniu drzwi, wypadli służący z pałkami na wojsko, a p. Karczewski, na toż strzelał z swego mieszkania. Gdy żołnierze wdarli się do pokoju, niechciał się jeszcze poddać p. Kar: bijąc wciąż tychże, dowódzca aby go zasłonić przed rozdrażnionym wojskiem, rozkazał go powiązać i wziąść pod straż. Służący, i mieszkańcy wsi oddali nazajutrz kossy dobrowolnie, wyznając, że im poprzednie czyny przez Pana pod zagrożeniem zemsty nakazane były. Co się tyczy gwałtow, jakich rozdrażnieni żołnierze w mieszkaniu p. Kar: dopuścili się, jenerał najsurowsze nakazał śledztwo. (G. Wr).

Münster 24 *Kwietnia.* Wiadomość, iż jenerałowi Pfuel zlecono nadzwyczajną missyą do Petersburga, (tyczącą przywrócenia Polski) zupełnie się potwierdza. Jednak jenerał, jak się z pewnego dowiadujemy źródła, usilnie starał się uwolnić od tego posłannictwa, z powodu iż on w Rossyi już od dawnego czasu nie miał przychylności, z wiadomych przyczyn—a tém bardziéj po ostatnich wypadkach nie może się spodziéwać dobrego przyjęcia. Z tych okoliczności, i z przyczyny wątpliwego i smutnego położenia rzeczy w pruskiéj Polsce, więcéj jeszcze utrudnione są z Rossyą dyplomatyczne stosunki.

Insterburg 25 *Kwietnia.* Z przeszłych pod Oletzko Polaków, jest tutaj 60 przeznaczonych, którzy mają być oddanemi pod dozór policyjny. Przyczyna tego przekroczenia naszego terrytorium, ma być obawa przed wojskiem rossyjskiém. — W wielu granicznych punktach mieli Polacy do Pruss przejść, a spokojność w Polsce nie jest więcéj naruszoną; także i właściciele dóbr, nie chcąc połączyć się z propagandą polską, z obawy walki stronnictw, z kraju swego wyjeżdżają.

Gdańsk 24 *Kwietnia.* Do Neidenburga przybyło z Królestwa 30 polskiéj szlachty wraz z wielu służącymi. Jak tylko tłum na targu znajdujący się, o tém się dowiedział, zgromadził się przed mieszkaniem Polaków, domagając się wydania tychże rossyjskim władzom. Tak była groźną postawa téj massy, że straż obywatelska z 300 ludzi złożona zmuszoną była do rozpędzenia tłumu, niektóre aresztowania przedsięwzięto, a zbiegów Polskich od gwałtów ochroniono.

NIEMCY.

Frankfurt nad M. 25 *Kwietnia.* — Na dzisiejszém rannem posiedzeniu, Kuranda zwrócił uwagę na Czechy, gdzie jest mniemanie, że ich narodo-

wość zagraża przyłączeniem się do Niemiec, i wzbraniają się mieć udział w wyborach parlamentu. Lecz wiadomo także jest, że trzecia część Czech, przez pochodzenie, oświatę, i język, jest niemiecką. Na posiedzeniu już zatwierdzono, że mowa i narodowość Czeska mają nienaruszone pozostać; jest więc potrzebną rzeczą uwagę Czechów przez inne wypadki zajętą; zwrócić na tę uchwałę. Reh nadmienił, że oderwanie Czech od Niemiec, dla obu stron byłoby wielkiém nieszczęściem; gdyż samo w sobie pozostałe wśród Niemiec królestwo Czeskie, nietylko samo będzie słabém, ale i Niemcy osłabi, proponuje przeto wysłanie deputacyi któraby nakłoniła Czechów dla sprawy Niemiec i zniewoliła do rozpoczęcia wyborów. Hr. Bissingen wystawia rzeczy o tyle krytycznemi, iż Czechy głosno oświadczyły, że chętniéj wolą rzucić się w objęcia Rossyi, niż do Niemiec się przyłączyć. Wiesner sądzi, iż Deputacya ta będzie wpływać na uspokojenie Niemców w Czechach zamieszkałych. Zresztą Czechy już osiągły doświadczenie, które skłoni ich do namyślenia się, gdyż Morawy i Szlązk odrzucili proponowany z niemi związek w jedno państwo. Uchwalono w końcu wysłanie Deputacyi z 2ch członków, na których wyznaczono pp. Kurande i Wächtera.

Freiburg 24 *Kwietnia.* Od wczorajsza nasze miasto jest w zupełnym stanie wojennym. Znaczna liczba republikanów z okolic przybywała tu od przeszłéj Soboty, od czasu zgromadzenia ludu, którzy tyranizując obywateli, przestrach wzniecali. Wczoraj z rana zabarykadowano bramy; wojsko związkowe otoczyło miasto. Jenerał Hoffmann oświadczył, iż jeżeli barykady do godziny 4 po południu nie będą uprzątnięte, sam to zarządzi. Obywatele byli zupełnie przygotowani porządek przywrócić, gdy rozległ się okrzyk: hufce ochotników nadchodzą! I w rzeczy saméj nadciągnęli pod dowództwem Siegela. Wtedy rozpoczęła się walka, republikanom przybyli na pomoc tychże zwolennicy w mieście zamknięci, z tyłu wojsko napadłszy, walczono od 4 po południu, do 7. Wtedy umilkły działa i strzelby, a wojska ustąpiły na stronę. Noc ta była okropną, jakiéj Frejburg dawno nie doświadczył. Dziś z rana po wszystkich ulicach rozległ się marsz jeneralny, i niebawem walczyć poczęto. Bramy miasta od 9 do 10 działami dobywano, które wreszcie wojsko związkowe, wzmocnione świeżo przybyłem, opanowało. Wiele krwi przelano, a pióro wstrzymuje się w opisywaniu scen w tych dwóch dniach wydarzonych. Nareszcie wojsko opanowało miasto, republikanie rozpierzchli się, a władza wojskowa ujęła wodze rządu. (G. Wr.)

FRANCYA.

Paryż 25 *Kwietnia.* Wielki akt wyborów już ukończono. Wczoraj wieczór z uderzeniem godziny 10 zamknięto urny do tego użyte, opieczętowano i pod silną zasłoną do rządowego przeprowadzono gmachu. Tam, według rozporządzenia w dzisiejszym *Monitorze*, w obecności wszystkich merów, w d. 28 b. m. ma nastąpić otwarcie. Aż do téj chwili wyczerpują się w dziennikach stronnictwa, odgadywaniem tajemnic tych naczyń. — Francya liczy do 10,500,080 wyborców. Zapewniają niektóre dzienniki, iż gdyby robotnicy głosowali, zwycięztwo przeważyłoby się na ich stronę. Utrzymują, iż pomiędzy różnemi klassami obywateli, aż do téj stanowczéj chwili nie najlepsza jedność panowała. Zbytnia żarliwość tak zwanych mieszczan liberalnych, pozbawiła ich szacunku. — Podczas wyborów w wielu departamentach, krótko pytano się przystępującego kandydata do narodowego zgromadzenia: Jestżeś za, czy przeciw Ludwikowi Blanc? odpowiedź przeto „tak," lub „nie" decydowała czy miał być słuchanym, czy też nie. W obywatelskich gronach oświadczono się przeciw każdéj organizacyi pracy. — Cabet odbył wczoraj wielki meeting. Tłok był niezmierny. W jasnéj i prostéj mowie uczynił Cabet sprawozdanie z wypadków ośmiu dni ostatnich, okazując niewdzięczność dla niektórych członków rządu tymczasowego. Nie wymienił on nikogo, jednak brzydką to jest rzeczą z strony starego adwokata. Dwa stronnictwa dzielą rząd tymczasowy. Któreż zwycięży? Marrast, Lamartine, Dupont etc., czy też Albert, Ludwik Blanc, Flocon i Ledru Rollin? Oto jest pytanie, którego strzegł się dotknąć stary prokurator państwa. Cabet w końcu swéj mowy przyrzekł słuchającemu go tłumowi, iż umrze za swoje zasady, jeżeli tego będzie potrzeba. Następni trzéj mowcy mieli pochwalne mowy na cześć komunizmu. — Ledru Rollin wczoraj wieczór zażądał dymissyi, cofnął się jednak, spowodowany namową swych kollegów. Chciał on, by przeliczenie głosów odbyli urzędnicy ministeryum spraw wewnętrznych, pomimo środków ostrożności z strony władz municypalnych. Miało przyjść do żwawéj utarczki pomiędzy Marrastem a Ledru-Rollinem. — Bank londyński oświadczył się z pożyczką bankowi paryzkiemu 50,000,000 fr.

Rozporządzeniem rządowém, podniesiono podatek od przedniejszych artykułów żywności, jako to: trufli, zwierzyny, ptastwa, droższych ryb i t. p. przy wprowadzaniu do miasta, — zezwolono Towarzystwu kolei żelaznéj Strasburgskiéj, na dokończenie tejże od Hommarting do Strasburga, pożyczki 2,000,000 fr. — Przepisano ubiór dla Liceów, szkół normalnych i t. p. Uczniowie tych zakładów, mają na przyszłość przez dwa dni w tygodniu w robieniu bronią w obrotach wojskowych i w turniejach ćwiczyć się, zupełnie jak za Napoleona.—Sale ochrony dzieci (salles d'asyle) mają na przyszłość nazywać się szkołami matek, i otrzymać lepsze urządzenie.

Dziennik z Hawru pod d. 24 kwietnia donosi, że statki parowe, które dla służby do Ameryki i t. d. przeznaczone były, zostały zamienione na okręta wojenne i otrzymały rozkaz udania się do Brest, co już wykonały. (G. Wr.)

— *Dnia* 26 *Kwietnia.* —

Dzisiejszy *Monitor* przynosi następujące postanowienie, w którém nakazaném jest rozwiązanie gromad ochotników przy granicy francuzkiéj: Rząd francuzki. Wolność, równość, braterstwo. W imieniu francuzkiego Ludu! Rozważywszy że się w zachodnich departamentach zgromadzeni niemcy organizują i pomimo zakazujących urzędowych przepisów się uzbrajają; rozważywszy, że te skupienia obcych na jednym punkcie nocą dla ludności owych departamentów by były; rozważywszy, że rządy niemieckie swoje granice krajowcom, jeżeli pojedynczo i bez broni wracają, otwierają, rozważywszy, żeby te zgromadzenia początek do niepokoju i pozór do uzbrojenia granicznych państw dały, i że mogłyby być powodem do nieporozumienia między

Niemcami a rzecząpospolitą Francuzką, rozważywszy nakoniec, że pokój istnieje i że między państwami rzeszy niemieckiéj a francuzką rzecząpospolitą bardziéj ścieśnić się ma, a co od woli kilku uzbrojonych obcych zależéć nie może, kalać uczucie republikańskiéj Francyi ku niemcom, zatem nakazuje rząd prowizoryczny: zgromadzenia niemców w departamentach zachodnich niech będą rozwiązane. Ministrowie Spraw zagranicznych, wewnętrznych i wojny są wezwani do wypełnienia tego postanowienia. Działo się w Paryżu, w radzie rządu d. 19 Kwietnia 1848" (podpisy.)

Wybory do zgromadzenia narodowego odbyły się w Paryżu, o ile teraz wiadomo, także i w departamentach bez wszelkiego naruszenia spokojności.

Paryż 20 *Kwietnia.* — *Monitor* ukazuje się dzisiaj w kształcie pojedynczego ulotnego pisma i nie zawiera nic urzędowego. On daje pokwitowanie na wczorajszą resztę i podaje liczbę uzbrojonego ludu na 400,000 głów. Tę niezmierną liczbę łatwo ogarnąć, jeźli zważymy, że oprócz paryzkich milicyj, nie tylko banlieu, ale nawet półki gwardyi narodowéj o 10 godzin w około Paryża obecne były. Przy oddaniu sztandarów, przemówił Arago, pułkownik Gwardyi narodowéj i armii, jak następuje: „Rząd „tymczasowy powierza te sztandary waszéj czci i „czci tych, którzy jego cześć wiodą. Oby republi„kańskie farby dla waszych oczu wszędzie posilają„cym obrazem wolności i odrodzenia ojczyzny być „mogły. Oby wasze serca święte godło rzeczypo„spolitéj przeniknąć mogło Jeżeli ona waszéj po„mocy zapotrzebuje, niech was te powiodą sztan„dary; w pokoju niech wam będą znakiem karno„ści, porządku i jedności, w obronie naszych re„publikańskich zasad."

„Obywatele, żołnierze, wszystkie zarówno ko„chane dzieci téj saméj ojczyzny, noście z dumą te „oznaki mocy i wielkości uzbrojonego ludu. Dla „rzeczypospolitéj niech będzie ta chorągiew znakiem „jedności i potęgi, dla *wolnych* ludów rękojmią na„szego przymierza i przyjaźni, a dla ujarzmionych „znakiem ich nadziei do pozyskania wolności."

„Naczelnika, w imieniu rzeczypospolitéj wzy„wamy Boga i ludzi na świadków, że téj chorągwi „wierność zaprzysięgacie!"

A N G L I A.

Londyn 24 *Kwietnia.* W naszem mieście daleko jeszcze do spokojności. Płomień żarzy się tylko w popiele, i okazują się wszelkie oznaki blizkiego wybuchu. Londyn od dziś jest w wielkiém wzburzeniu. Cochrane, znany członek Narodowego Konwentu Chartystów, wczoraj publicznie ogłosił, iż uczyni demonstracyą przeciw dotychczasowym ustawom dla ubogich. Tenże zamierza ministrowi Spraw Wewnętrznych, protestacyą, czyli raczéj petycyą przeciw barbarzyńskiéj opiece ubogich, przedłożyć. Grej, upatrując w tém zapewne, tylko pozór do powstania ludu, umieścił 1050 żołnierzy policyjnych w blizkości placu Trafalgar, z kąd pochód miał się rozpocząć. Cochrane i trzech jego przyjaciół, Szwyn, Ramsay i Poynter, okazali się w saméj rzeczy na wozie, ciągnionym przez starego, kulawego konia, i ozdobionym okropnemi olejnemi malowaniami, wyobrażającemi panującą nędzę w mieszkaniach ubogich. Policya zatrzymała wóz, za którym nieprzeliczone postępowało mnóstwo. Cochrane przyjął ich grubiańsko ufając w prawo angielskiego obywatela i petycyi. Zamierzył udać się do Whitehall. i tam swoją petycyę przedłożyć. Policya nie mogła się temu sprzeciwić, a Cochrane jechał daléj. Demonstracya ta kosztowała w rzeczy saméj kilka głów, gdyż policyanci swemi laskami konstablów wiele przetrącili czaszek; i powtórnie przekonali o zimnéj krwi angielskiego Narodu. Ubodzy na których korzyść Cochrane wystąpił, od świtu zostali w swych zakładach zamkniętemi.

(G. Wr.)

PRZYJECHALI DO KRAKOWA

Od dnia 1 *do dnia* 2 *Maja.*

Jabłoński Marcin ob., Borowski Benjamin, Mizerski Felix, Pieniążek Stanisław, Krauss Konstancya, z Galicyi; — Białoskórski Ludwik, c. k. radca, z Polski.

Doniesienia Urzędowe.

N. 114.

CESARSKO KRÓLEWSKI

Sąd Pokoju Okręgu III. Mogilskiego.

Stósownie do Art. 52 ustawy o włościan. usamowol. na zasadzie Art. 12 ustawy Hipotecz. z r. 1844, wzywa mających prawo do spadku po niegdy Franciszku i Rozalii Gądkach szczególniéj z domu z stodołą i gruntu w wsi Zielonkach położonych, składającego się, aby z prawami swemi do spadku tego w terminie miesięcy trzech do C. K. Sądu Pokoju zgłosili się;—po upływie bowiem tego czasu, pomieniony spadek zgłaszającéj się Agacie z Gątków Golinie jako jedynéj sukcessorce pozostałéj, całkowicie przyznanym zostanie.

Kraków dnia 25 Kwietnia 1848 r.

L. *Rudowski* S. P.

(2.) *J. Żuberski* Pisarz.

Doniesienia prywatne.

Ekonomija Hrabstwa Tęczyńskiego w obwodzie Krakowskim, ogłasza niniejszem, iż wydzierżawienie Propinacyi i innych aręd w tych dobrach, odbywać się będzie w dniu 11 maja b. r. w kancelaryi ekonomicznéj w Tęczynku w godzinach rannych; dokąd zadzierżawienia chęć mający zgłosić się mogą. (3r.)